

E 4 Communicatie: Wegen naar anderen

De deelnemers moeten zich ervan bewust worden dat gezamenlijk onderwijs niet per se sociale integratie betekent. Ze leren het grote aantal mogelijkheden onderkennen waarop de interactie tussen visueel gehandicapte en ziende mensen onder spanning kan komen te staan. Ze ervaren hoe de visuele beperking facetten van de psychosociale ontwikkeling kan beïnvloeden en leren de mogelijke effecten kennen op het gebied van de communicatie met anderen. Ze maken zich de methoden eigen waarop visueel gehandicapte scholieren door leraren en ouders kunnen worden ondersteund.

Volg-nr.	Inhoud	Methode	Media
<p>1</p> <p>a. of b.</p> <p>20 min.</p>	<p>Introductie</p> <p>a) Uitspraken van een visueel gehandicapte persoon over de problemen met de ziende medescholieren op de basisschool</p> <p>b) Uitspraken van scholieren met een visuele handicap in een groepsgesprek tijdens een scholierenweekend</p> <p>Verwacht verloop:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De scholiere met blindheid/visuele handicap heeft dringend ondersteuning. - Dat is niet de wenselijke mate van integratie. - Gezamenlijk onderwijs betekent niet per se een geslaagde sociale interactie. - Waar liggen de oorzaken voor mislukte sociale interactie? - Hoe kunnen ouders en leraren sociale contacten ondersteunen? 	<p>Voordracht</p> <p>Voordracht</p> <p>Discussie</p> <p>Vastleggen van de vragen</p>	<p>a) Audiobestand Bijlage E 4 a E4a.wav</p> <p>b) Bijlage E 1 d</p> <p>Flipchart</p>

<p>2</p> <p>(ook denkbaar als alternatieve introductie 30 min.</p>	<p>Het bevorderen van het gevoel voor de communicatieproblemen tussen mensen met een visuele handicap en ziende personen (zelfervaring)</p> <p><i>Situatie:</i> Enkele „blinden“ komen naar een bijeenkomst (vóór de bijscholingsruimte, staande receptie, verjaardagsfeest o.i.d.) en moeten zich zien te redden,</p> <p><i>Regieaanwijzing:</i> De aanwezige personen begroeten elkaar al van verre met veel gebaren, praten met c.q. over elkaar, complimenteren elkaar, plagen elkaar etc., maar gebruiken nauwelijks aanspreekvormen en namen. De “blinde” personen (met slaapmasker) moeten als zodanig worden herkend en behandeld, de “slechtzienden” (met namaakbril) als ziende worden beoordeeld.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ervaringen van de „blinden/slechtzienden” met deze sociale situatie - Waarnemingen van de ziende groep <p>Uitwerken van de communicatieproblemen tussen mensen met een visuele handicap en personen met volledig gezichtsvermogen</p>	<p>Rollenspel</p> <p>De „blinden“ verlaten eerst de ruimte en worden alleen geïnformeerd over de situatie, maar niet over die regieaanwijzing.</p> <p>(In het verloop van een bijscholingsdag kan het rollenspel bijv. worden geïntegreerd in een koffiepauze. Dat verhoogt het realistisch gehalte ervan.)</p> <p>Discussie</p> <p>Reflectie</p> <p>Consolidatie</p>	<p>Blinddoeken en/of namaakbrillen</p> <p>Flipchart</p>
---	--	---	---

<p>3</p> <p>20 min.</p>	<p>Factoren die belastend zijn voor de sociale interactie</p> <p>„Ieder heeft zo z'n eigen zorgen!“</p> <p>De mentaliteit en de gedragingen die belastend zijn voor de sociale interactie bij mensen met een visuele handicap bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ontbrekende acceptatie van de visuele handicap - rol van de ouders: overdreven bescherming of overbelasting - negatief gevoel van eigenwaarde - „verbergen” van de visuele handicap (dissimulatie) - onzekerheid, bangigheid - overdreven vraag om hulp <p>bij de interactiepartner</p> <p>bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nieuwsgierigheid, medelijden, misplaatst aanbieden van hulp - Stereotiepe denkbeelden m.b.t. de handicap, intolerantie - angst voor stigmatisering 	<p>Brainstorming</p> <p>Noteren op werkpapier in de vorm van een rugzak of alternatieve media beschrijven</p> <p>Groepswerk</p> <p>Verslagen van de resultaten</p> <p>Vastleggen van de resultaten</p>	<p>Echte rugzak</p> <p>Bijlage E 4 b</p> <p>alternatief:</p> <p>voorbereide stenen of houten knuppel (ontschorst)</p> <p>Woordkaartjes, flipchart (alternatief "belastende" media als stenen of houten knuppel vóór de rugzak leggen)</p>
--------------------------------	---	--	--

	Welke mentaliteit en welk gedrag zijn het vooral die de sociale contacten tussen ziende personen en mensen met een visuele handicap moeilijker maken?	Discussie Vastleggen van de resultaten	Flipchart
4 30 min.	Mogelijkheden ter bevordering van de communicatieve vaardigheid door ouders en leraren (adviserende leraren, familie, vrienden) voorstellen ter verbetering Grenzen aan de bereikbaarheid van affectieve leerdoelen	Groepswerk Presentatie Discussie, reflectie	kartonnen poster, stiften Bijlage E 4 c Prikbord

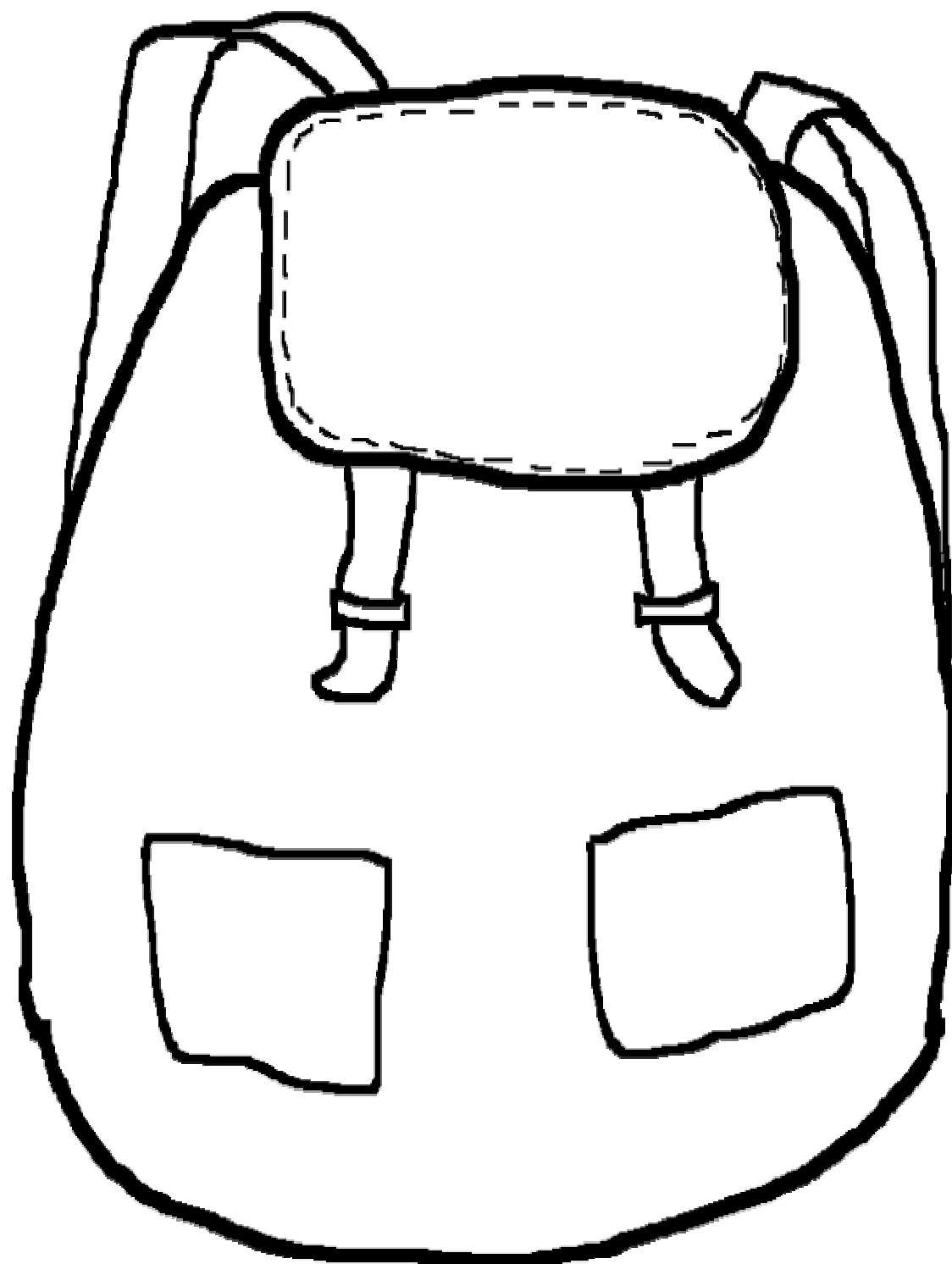
Bijlage E 4 a[E4a.wav](#)

uit: *Wolfgang Drave*, Het ruikt hier naar Mozart en naar Tosca
Blinden vertellen over hun leven. edition bentheim Würzburg 1996, 62

Wanneer er niet iemand bij was die de anderen ophitste, mij plaagde of mij voor de gek hield, dan ging het eigenlijk heel goed. Maar die waren er soms wel. Daarmee moest je overweg kunnen. Ze gingen vóór mij staan en wilden weten of ik wist wie ze waren. Of ze stonden gewoon ergens en verroerden zich niet, zodat je niet wist of er überhaupt iemand was. Prettig is zoiets niet. Wat je dan voelt, draag je eigenlijk je hele leven met je mee, die ervaring van toen. Dat was gewoon kwetsend. Ik kwam toen natuurlijk gauw op het idee dat zij juist de dommeriken waren. Al waren ze ook weer niet zo dom dat ze je niet voor de gek konden houden. Dat kunnen ze allemaal heel gauw.

(uit een gesprek uit 1995 met een in 1926 geboren, van haar geboorte af blinde vrouw)

Bijlage E 4 b

Bijlage E 4 c**Werkopdracht**

Beslis eerst of u de volgende vraagstukken vanuit het standpunt van de **ouders** of vanuit het perspectief van een **leraar/lerares** wilt behandelen.

1. Formuleer voor uw praktijk enkele **principes** m.b.t. de opvoeding van uw visueel gehandicapte kind die mogelijkerwijze een positieve uitwerking hebben op het ontstaan van sociale contacten met ziende kinderen
2. Formuleer voor uzelf enkele onderwerpen of doelstellingen voor **geplande maatregelen** of lesmodules voor de bevordering van sociale contacten tussen uw visueel gehandicapte kind en ziende kinderen
3. Welke verwachtingen zouden ouders van een kind met een visuele handicap van de school kunnen hebben m.b.t. vraag 1 en 2?
4. Welke verwachtingen m.b.t. de thuissituatie van een kind met een visuele handicap mag de school redelijkerwijs koesteren in het licht van vraag 1 en 2?